

Závěrečná zpráva o postupu prací a dosažených výsledcích za rok 2019

Číslo výzkumného úkolu: VUS4_07_VÚBP

Název výzkumného úkolu: Zaměstnávání cizinců
z neevropských zemí z pohledu bezpečnosti a ochrany
zdraví při práci

Hlavní řešitel: Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i.

Příloha:

Socioekonomické a demografické aspekty zaměstnávání
cizinců z neevropských zemí

Obsah

1	Úvod	5
2	Cizinci z neevropských zemí v České republice	7
3	Možnost zaměstnávání cizinců	9
4	Vybrané socioekonomické a demografické aspekty zaměstnávání cizinců z třetích zemí	11
5	Závěr	17
6	Použité zdroje	19

Seznam tabulek

Tab. 1: Zaměstnanost cizinců podle státního občanství v letech 2009 až 2011 a 2015 až 2017 (stav k 31. 12.)	12
---	----

Seznam obrázků

Obr. 1: Vývoj počtu cizinců v ČR podle typu pobytu 1993-2017 (k 31.12.) (Pramen: Český statistický úřad, 2019)	8
--	---

1 Úvod

Velkým problémem vyspělých zemí současnosti je značný nedostatek pracovníků, který se týká jak vysoce kvalifikovaných profesí, tak i profesí méně kvalifikovaných. S chybějícími pracovníky se tak u nás potýkají firmy podnikající v oblasti IT, ale i ve stavebnictví, v zemědělství, v průmyslu, v logistice i jinde (Niedermeierová, 2016). Naznačený problém je závažnou brzdou dalšího hospodářského růstu v České republice, v eurozóně i v celé Evropské unii, na což poukázala mimo jiné i Evropská komise (ČTK, 2018).

Řešit jej se snaží státy i firmy, kterých se nedostatek zejména dotýká, a pro které má i hmatatelné ekonomické dopady. Například v Japonsku se problém nedostatku pracovních sil snaží řešit vyšší mírou využití informačních technologií a umělé inteligence, tj. především robotizací, což souvisí především s důrazem na vysoký stupeň kulturní homogenity společnosti v této zemi (Patria Finance, 2018). Další země, včetně České republiky, řešení tohoto problému spatřují v zaměstnávání cizinců. Tento přístup není nikterak nový.

Na území dnešní České republiky proběhla i z ekonomických důvodů přibližně ve 13. století tzv. německá kolonizace pohraničních oblastí českých zemí (viz např. Kokaisl et al., 2015). V sousedním Německu byl problém s nedostatkem pracovních sil řešen po 2. světové válce, v době ekonomického růstu v 50. a 60. letech, kdy bylo zapotřebí nahradit v ekonomice značné ztráty především v mužské populaci v produktivním věku, k nimž došlo v průběhu tohoto válečného konfliktu. Stalo se tak především díky přílivu Turků a Španělů (Baldwin, Wyplosz, 2013).

Do Francie zase takto směřovali např. Marokánci a Alžíráné, do Velké Británie pak obyvatelé Britského společenství národů, především Pákistánci a Indové (Kuchař, 2007). Příliv cizinců bezpochyby pomohl hostitelským zemím z hlediska ekonomického, neboť díky nim bylo možno uspokojit zvýšenou poptávku po pracovní síle. Na druhé straně však tento jev vedl k celé řadě problémů, které se táhnou v těchto zemích doposud.

Cílem této stati je poukázat na základní aspekty problematiky cizinců z neevropských zemí v podmínkách České republiky.

2 Cizinci z neevropských zemí v České republice

Pro vymezení toho, kdo je z pohledu zaměstnávání cizincem, je možno využít příslušnou legislativu. Ta je v našich podmínkách u zaměstnanců ze zahraničí, kteří jsou přijímáni zaměstnavateli se sídlem na území České republiky k výkonu závislé práce, představována zejména níže uvedenými právními předpisy:

- zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákoník práce“);
- zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“);
- zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“);
- zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů;
- zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů.

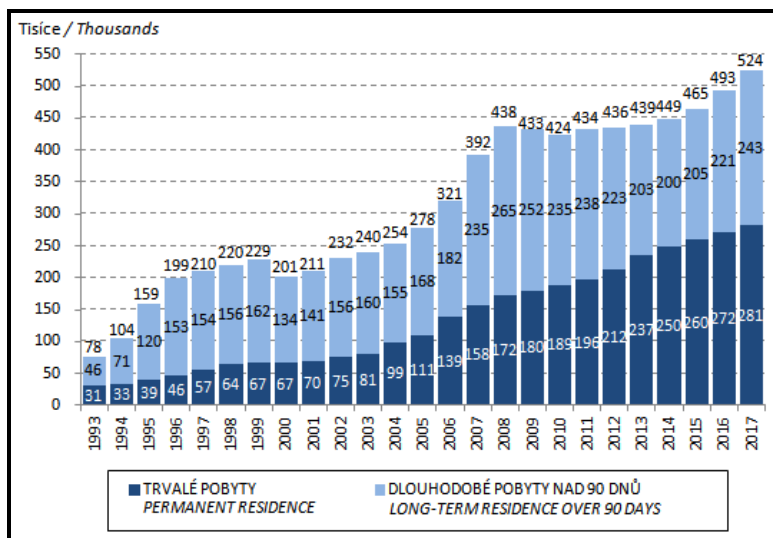
V obecném významu je za cizince považován občan jiného státu. V souladu s ustanovením § 1 odst. 2 zákona o pobytu cizinců je za cizince považována fyzická osoba, jež není státním občanem České republiky, včetně občana Evropské unie.

Poněkud odlišným způsobem je pojem „cizinec“ vymezen v ustanovení § 85 zákona o zaměstnanosti, které uvádí, že pro účely zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí podle tohoto zákona se za cizince nepovažuje občan Evropské unie a jeho rodinný příslušník a dále také rodinný příslušník občana České republiky, jenž je uveden v ustanovení § 3 odst. 3 citovaného zákona, tj. rodinný příslušník, který není státním příslušníkem České republiky ani jiného členského státu Evropské unie.

V této studii jde o cizince, kteří jsou z pohledu naší právní úpravy občany tzv. třetích zemí, tj. občany, které nelze zařadit do kategorie občanů Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru (vedle států Evropské unie sem spadají ještě Island, Lichtenštejnsko a Norsko) a Švýcarska, jejich rodinných příslušníků, popřípadě k cizincům, kterým byl udělen azyl, doplňková ochrana nebo kteří jsou v jiné privilegované kategorii. K takovým může patřit např. rezident jiné členské země Evropské unie.

Podle dostupných statistických údajů přesáhl v roce 2017 počet cizinců s pobytem nad 12 měsíců hranici půl milionu. Ke dni 31. prosince 2017 jich bylo v České republice celkem 508 329. Z uvedeného počtu jich bylo 219 708 ze států Evropské unie, 45 občanů Islandu, 1 občanů Lichtenštejnska, 170 občanů Norska a 637 občanů Švýcarska.

Po odečtení občanů dalších evropských států (včetně Turecka a Ruska) a osob bez státního občanství, nezjištěného občanství a ostatních jich pak bylo celkově 116 064 občany mimoevropských států (Český statistický úřad, nedatováno). Jak je navíc zřejmé z grafu na obr. 1, počty cizinců u nás mají obecně rostoucí tendenci. Mimoevropští cizinci tak představují potenciálně poměrně významný zdroj pracovní síly.

Obr. 1: Vývoj počtu cizinců v ČR podle typu pobytu 1993-2017 (k 31.12.) (Pramen: Český statistický úřad, 2019)

3 Možnost zaměstnávání cizinců

Možnost zaměstnávání cizinců je u nás podporována, přičemž je zohledněna při uplatňování imigrační politiky státu (zde v podobě umožnění přístupu cizinců na pracovní trh v České republice) a antidiskriminačních opatření (Štefko, Koldinská, 2013). Vzdor tomuto faktu však podléhá samotné uplatňování se cizinců na tuzemském trhu práce určitým způsobům regulace, které zapadají do rámce státní politiky zaměstnanosti (Stádník, 2010). V této souvislosti je zapotřebí rovněž zmínit ustanovení čl. 26 odst. 4 ústavního zákona č. 2/1993 Sb., usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Podle odst. 1 citovaného usnesení má sice každý právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, jakož i právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost, avšak odst. 4 téhož ustanovení uvádí, že zákonem je možno stanovit odchýlnou úpravu pro cizince. Ani tehdy ovšem nesmí docházet k jakékoliv diskriminaci cizinců. V ustanovení čl. 19 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie je totiž uveden výčet šesti právně závazných diskriminačních důvodů, k nimž řadí pohlaví, rasový či etnický původ, víru, světový názor, individualitu, věk a sexuální orientace (Štefko, Koldinská, 2013).

Vzhledem k uvedenému tak cizinci v oblasti osobních a majetkových práv požívají cizinci stejných práv a mají tytéž povinnosti, jaké se vztahují na občany České republiky (Bělina, 2014). Stávající legislativa vyžaduje, aby měl cizinec ke vstupu na tuzemský pracovní trh povolení k pobytu na našem území a dále uděleno platné povolení k zaměstnání, eventuálně aby mu byla vydána zaměstnanecká (dříve zelená karta; slouží jako povolení k dlouhodobému pobytu za účelem výkonu zaměstnání na území naší republiky) nebo modrá karta (slouží jako povolení k dlouhodobému pobytu za účelem výkonu zaměstnání, jež vyžaduje vysokou kvalifikaci). Pouze při splnění těchto podmínek může být s takovým cizincem legálně založen pracovní právní vztah (srovnej např. Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2018a).

V případě některých zemí mimo Evropskou unii má Česká republika uzavřeny tzv. mezinárodní smlouvy. Předmětem těchto smluv je zaměstnávání cizinců na základě mezistátních, eventuálně mezivládních dohod. Na takové zaměstnávání se pak vztahují za předpokladu, že příslušné dohody nestanoví odchylky, obecně závazné právní předpisy.

V některých případech tyto dohody obsahují určité limity odsouhlasené smluvními stranami, jež se týkají určitých období, eventuálně okruhu osob, na něž se vztahují v porovnání s obecným režimem výhodnější podmínky. Tyto podmínky mohou být využívány jak ze strany českých občanů na území cizího státu, tak i občany cizího státu na našem území. K zemím, s nimiž má Česká republika uzavřeny takové smlouvy, náleží např. Nový Zéland (Dohoda o programu pracovní dovolené), Kanada (Dohoda o usnadňování dočasných pracovních pobytů mládeže), Korejská republika (Dohoda o programu pracovní dovolené), Stát Izrael (Dohoda o programu pracovní dovolené), Chilská republika (Dohoda o programu pracovní dovolené), Japonsko (Dohoda o vízech k pracovní dovolené) aj. (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2018b).

4 Vybrané socioekonomické a demografické aspekty zaměstnávání cizinců z třetích zemí

Pokud se týká ekonomických aspektů zaměstnávání cizinců z třetích zemí, tak k těm je možno uvést, že jsou veskrze pozitivní. Z naposledy publikovaných údajů vyplývá, že na sklonku roku 2017 bylo v České republice zaměstnáno přibližně 472 000 cizinců. V roce 2007, tj. před celosvětovou ekonomickou recesí byl tento údaj o cca 200 000 nižší. Vzhledem k uvedenému je tak zřejmé, že v současnosti se cizinci na zaměstnanosti u nás podílejí téměř 11 % (Novinky.cz, ČTK, 2019).

Více než každý desátý zaměstnanec u nás tak je cizinec, z čehož je jejich přínos pro naše hospodářství zcela evidentní. Bez pracovní síly z ciziny by česká ekonomika nemohla vykazovat v posledních letech takovou dynamiku.

Dále je zapotřebí poznamenat, že ekonomická migrace je soustředěna zvláště do velkých průmyslových měst, pro která je charakteristická nízká úroveň nezaměstnanosti, což vyvrací argument o negativním dopadu této migrace v podobě vytlačování domácích pracovníků (Drbohlav, 2003). Kabeleová (2004) navíc doplňuje, že v hypotetickém ideálním ekonomickém prostředí migranti přispívají k tvorbě nových pracovních míst a k podpoře hospodářského růstu.

Děje se tak podle ní tím, že migranti „... přijdou – větší počet lidí znamená větší potřebu potravin, více dopravních prostředků, více potenciálních zákazníků, tedy větší hospodářský růst.“ Na druhé straně ovšem upozorňuje, že při hodnocení vlivu migranta na hospodářství je nezbytné zohlednit rovněž sledovaný časový úsek, poněvadž míra tohoto ovlivnění je v čase proměnlivá. Zpočátku je totiž pro hostitelskou společnost dočasnou ekonomickou přítěží, což se mění v okamžiku, kdy si najde práci a začne se realizovat na trhu.

Uvedená konstatování platí i na cizince z třetích zemí, kteří stojí v centru pozornosti této studie. Lze však vyslovit předpoklad, že výše popsané efekty budou platit pouze v tom případě, kdy migrace nebude masová. V takovém případě je totiž možné předpokládat, že by nastaly problémy při umisťování migrantů na trhu práce. Jak totiž ukazují zkušenosti s migranty v Rakousku, pouze 10 % z nich má vysokoškolské vzdělání, zatímco bezmála 70 % z nich absolvovalo pouze povinnou školní docházku (Novinky.cz, 2019). Málo kvalifikovaná pracovní síla může být přínosem jak pro zaměstnavatele, tak i z pohledu rostoucí spotřeby, která se promítá do vyššího ekonomického výkonu.

Z pohledu firem je zaměstnávání cizinců výhodné i tím, že v některých případech jsou jim vypláceny nízké mzdy, nevyžadují dodržování zákoníku práce a zastávají pracovní pozice, o něž mezi českými občany není zájem. Navíc jim nevadí ani případná práce přesčas (Křížková, 2007). V souvislosti s uplatněním cizinců na pracovním trhu u nás je nutno poukázat dále na fakt, že valná část cizinců se uplatňuje nikoliv na primárním, nýbrž na sekundárním pracovním trhu, jenž je charakteristický nabídkou pracovních příležitostí s nízkou kvalitou pracovních podmínek a při odměňování, avšak vyžadujících vysoký stupeň flexibility (Štefko, Koldinská, 2013).

Na druhé straně je však třeba vidět, že úroveň HDP a jeho růst není možné pojmát jakožto prostý součet spotřeby, investic, výdajů vlády a čistého exportu, neboť mezi nimi

existují vzájemné vztahy. Pakliže bude vláda nucena v důsledku podpory uprchlíků omezit investice, pak to může vést ke zvýšení spotřeby, ovšem HDP jako celek to může ovlivnit negativně, neboť finanční prostředky využité k řešení migrace mohou v budoucnu chybět v dalších rozpočtových kapitolách (Janáčková et al., 2016).

Za demografické či sociální znaky (charakteristiky) lze ve shodě s např. Kozlem (2006) považovat zejména následující významné okolnosti:

- geografická oblast – rozumí se jí velikost a ráz aglomerace, velikost bydliště, hustota, podnebí apod.;
- demografické aspekty – náleží sem především věk, pohlaví, velikost rodiny, životní cyklus rodiny;
- sociálně-kulturní charakteristiky – jsou za ně považovány příjem, povolání, vzdělání, náboženství, rasa, národnost či způsob bydlení;
- sociologické aspekty – jedná se o sociální třídu, životní styl (především zájmy a hobby), společenskou pozici nebo vybavení domácností;
- psychografické aspekty – lze k nim zařadit např. osobnost, vztah k sobě, k rodině či ke komunitě, k světu apod.

Z níže uvedených statistických údajů i z tzv. mezinárodních dohod vyplývá, že se na našem území vyskytují občané z různých částí světa. Bližší představu o zaměstnanosti cizinců s občanstvím zemí v České republice v obdobích let 2009 až 2011 a 2015 až 2017 je možno si učinit z údajů uvedených v tab. 1.

Tab. 1: Zaměstnanost cizinců podle státního občanství v letech 2009 až 2011 a 2015 až 2017 (stav k 31. 12.)

Země	2009	2010	2011	2015 ¹⁾	2016 ¹⁾	2017 ¹⁾
Vietnam	39 260	36 296	32 145	28 026	28 980	31 578
Mongolsko	4 493	3 865	3 116	2 673	3 389	4 611
Moldavsko	7 265	5 257	4 228	3 230	3 705	4 451
Spojené státy	2 310	2 453	2 480	2 763	2 988	3 326
Čína	1 566	1 311	1 509	2 157	2 416	3 107
Kazachstán	844	830	954	1 747	2 146	2 856
Indie	724	732	726	1 144	1 483	2 040
Srbsko	710	805	874	1 089	1 335	1 856
Uzbekistán	2 117	1 168	1 269	1 012	1 090	1 400
Arménie	834	776	760	804	882	1 013
Thajsko	542	669	638	594	695	846
Tunisko	225	275	316	516	642	824
Korejská republika	456	532	482	539	632	820
Filipíny	430	348	331	343	437	759
Japonsko	739	696	679	649	656	721
Egypt	187	227	252	438	501	670
Nepál	93	107	113	164	248	523

Země	2009	2010	2011	2015 ¹⁾	2016 ¹⁾	2017 ¹⁾
Alžírsko	275	278	302	409	440	521
Sýrie	185	205	230	345	460	511
Kanada	302	325	346	413	407	483
Kyrgyzstán	202	178	208	285	326	463
Brazílie	159	155	144	216	285	434
Gruzie	222	204	208	265	323	426
Ázerbájdžán	113	135	136	210	270	401
Nigérie	178	199	232	302	311	383
Mexiko	136	144	149	237	282	381
Izrael	203	203	224	244	304	356
Ghana	71	65	76	159	248	350
Pákistán	182	197	207	232	248	289
Austrálie	188	198	206	219	224	258
Bangladéš	81	84	76	94	110	248
Kuba	127	127	139	182	207	238
Irák	92	119	120	157	185	214
Maroko	80	95	105	151	176	214
Írán	90	104	100	145	174	199
Kolumbie	71	87	89	136	149	194
Jižní Afrika	92	94	85	135	148	191
Afghánistán	93	112	109	128	138	155
Libanon	88	94	97	113	136	154
Peru	79	88	75	110	119	141
Indonésie	89	88	84	59	99	122
Jordánsko	57	74	80	92	103	117
Venezuela	43	50	55	68	86	113
Argentina	32	36	49	64	77	112
Angola	83	85	85	92	111	106
Nový Zéland	72	69	65	81	99	106
Tchaj-wan	28	25	36	58	66	101

Zdroj: Český statistický úřad, 2018

S ohledem na tyto údaje je možno konstatovat, že v souvislosti se zaměstnáváním cizinců ze třetích zemí, vznikají určité nároky na kvalitu spolužití s majoritní společností. Jedná se totiž často o cizince ze zemí, jejichž kultura je i poměrně výrazně odlišná od kultury naší. V této souvislosti je tak třeba mít neustále na paměti vhodné způsoby spolužití, respektive integrace cizinců.

Zde je možno připomenout, že stěžejním dokumentem v tomto směru, který tvoří součást vládní politiky v dané oblasti, je dokument nazvaný Koncepce integrace cizinců na území České republiky, jenž byl přijat usnesením vlády České republiky ze dne 11. prosince 2000 č. 1266, o realizaci Zásad koncepce integrace cizinců na území České republiky a o návrhu Koncepce integrace cizinců na území České republiky.

Usnesením vlády České republiky ze dne 18. ledna 2016 č. 26 pak byla schválena aktualizovaná Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu. Ve zmíněném dokumentu jsou vyjádřeny záměry naší země ve vztahu k integraci cizinců. Za základní cílovou skupinu integraci cizinců jsou považováni především občané třetích zemí, kteří legálně pobývají na našem území a nejsou žadateli ani poživateli mezinárodní ochrany (Ministerstvo vnitra České republiky, 2017).

K dominantním myšlenkám koncepce integrace přitom patří podpora rovného přístupu a zajištění rovných příležitostí zejména na trhu práce, ale i v jiných oblastech. Integrační politika si klade za cíl „... podpořit začlenění cizinců do společnosti, docílit klidné soužití s cizinci, zamezit vzniku negativních sociálních jevů a zajistit ochranu práv a bezpečnost všech obyvatel České republiky.“

V uvažovaném kontextu současně aktualizovaný dokument poukazuje na skutečnost, že nedostatečná či neúspěšná integrace je spojena s rizikem vzniku uzavřených komunit cizinců, sociální fragmentace společnosti, nárůstu xenofobie, intolerance a extremismu ve společnosti. Dále upozorňuje na fat, že v případě izolovanosti cizinců by mohly vést k vytváření jejich vlastních paralelních společenských struktur (Ministerstvo vnitra, 2015).

Naznačený problém je možno považovat za nadmíru relevantní především v případě muslimů, oproti muslimům v USA, kde jsou geograficky rozptýlení, v Evropě žijí v enklávách, což např. podle Leikena (2005) vede mnohdy k tomu, že je lze považovat za občany pouze podle jména, nikoliv však po stránce kulturní či společenské. Je možno zmínit studii profesora Ednana Aslana z Institutu islámských studií na Vídeňské univerzitě ke stavu 150 muslimských mateřských škol (tj. mateřských škol provozovaných muslimskými spolky či jednotlivými zástupci muslimské komunity), které jsou financovány ze strany státu. Na převážné části z nich nejsou podle zjištění této studie muslimské děti vedeny k začlenění se do společnosti, nýbrž je zde prosazován naprostý opak (Právo, 2015).

Řada dětí, které navštěvují tyto mateřské školy, ovládá německý jazyk jen v omezené míře, což je překážkou dalšího jejich začleňování do většinové společnosti. Takový stav může potenciálně vést k eskalaci napětí ve společnosti (v krajním případě k radikalizaci a k terorismu), což však prozatím není v České republice na pořadu dne. V případě masovější pracovní migrace ze třetích zemí s převahou muslimského obyvatelstva by ovšem tento problém reálně mohl vzniknout. Národnostní a rasová rozmanitost by pak mohla představovat podnět nebo rozbušku k devastaci a konfliktům (Huntington, 2001).

Dopady migrace na naši společnost nelze charakterizovat zcela jednoznačně. Drbohlav (2004) např. konstatuje, že kulturní a demografický dopad zahraniční migrace není v porovnání se západními zeměmi natolik významný. Příčiny tohoto stavu je možno podle uvedeného autora spatřovat v absenci části rysů migrace, jež jsou typické pro tradiční vyspělé imigrační země.

Z nich výslovně uvádí jako příklad výraznou územní koncentraci migrantů uvnitř regionů či měst, se kterou je možno se u nás dosud setkat pouze výjimečně, a to v případě ruské komunity v oblasti Karlových Varů či vietnamské komunity v Praze (srovnej např. Drbohlav et al., 1999 a Drbohlav et al., 2001).

Z pohledu demografických dopadů na Českou republiku je možno přisvědčit Drbohlavovi (2010), podle něhož může zahraniční migrace maximálně zajistit zachování velikosti

populace, avšak není s to eliminovat takové demografické jevy, jakými jsou stárnutí populace či zvýšení přirozeného přírůstku obyvatelstva.

V tomto svém názoru je zajedno např. s Beaujotem (2003), který rovněž v souvislosti s úvahami o dopadech migrace na demografickou strukturu v Kanadě zastává názor, že díky zahraniční migraci je možné toliko zaplnit mezery na pracovním trhu, popřípadě udržet počet obyvatelů hostitelského státu.

Dalibor Holý, ředitel odboru statistiky trhu práce Českého statistického úřadu poukazuje na fakt, že zatímco podíl cizinců obecně na celkové zaměstnanosti činí v současnosti 10,7 %, na obyvatelstvu se podílejí přibližně 5 %. Tento stav je možno označit za výraznou disproporci, která je dána specifickou věkovou strukturou cizinců. Ti se u nás vyskytují především v produktivním věku, kdežto cizinců v postproduktivním věku je minimum a relativně málo je zde i dětí cizinců (Novinky.cz, ČTK, 2019).

5 Závěr

Jedním z palčivých průvodních jevů současných vyspělých ekonomik je nedostatek kvalifikované pracovní síly. Tento nedostatek mají dotčené státy snahu řešit prostřednictvím zaměstnávání cizinců. Pokud se jedná o cizince z obdobných kulturních podmínek, pak většinou nebývá s takovým zaměstnáváním větší problém.

Poněkud odlišná situace nastává v případě zaměstnávání cizinců z tzv. třetích zemí, kteří mnohdy pocházejí z kulturně a nábožensky diametrálně odlišného prostředí. Svoji roli zde často sehrává i jazyková bariéra.

V této souvislosti vyvstává otázka, zda cizince z těchto zemí zaměstnávat, popřípadě za jakých podmínek. Nalezení odpovědi na tuto otázku není jednoduché, a to již jen z toho důvodu, že kvantifikovat již ekonomické přínosy, natož přínosy další, které jsou spjaty s takovým zaměstnáváním, je krajně nesnadné.

V každém případě je však třeba věnovat mimořádnou pozornost otázce vzájemného soužití migrantů a příslušníků hostitelské společnosti, respektive otázkou integrace migrantů do většinové společnosti. Jak se totiž ukazuje v tradičních hostitelských zemích, ani zde se jim tuto otázku nepodařilo zcela uspokojivě vyřešit, což vedlo ke vzniku napětí ve společnosti a k extremistickým projevům.

V této souvislosti je třeba zohlednit nikoliv jen krátkodobé ekonomické výhody zaměstnávání cizinců (včetně cizinců z třetích zemí), ale zejména dopady tohoto kroku v dlouhodobějším časovém horizontu.

6 Použité zdroje

BALDWIN, Richard E. a Charles WYPLOSZ. 2013. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vyd. Praha: Grada, 2013. 580 s. ISBN 978-80-247-4568-8.

BEAUJOT, Roderic. 2003. *Effect of Immigration on Demographic Structure*. *Canadian Studies in Population*, 2003, roč. 30, č. 1, s. 1-28. ISSN 0380-1489.

BĚLINA, Miroslav. 2014. *Pracovní právo*. 6., dopl. a podstatně přeprac. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2014. xxviii, 464 s. Academia iuris. ISBN 978-80-7400-283-0.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. 2019. *Cizinci: Počet cizinců* [online]. Praha: Český statistický úřad, 5. února 2019. [cit. 2019-02-06]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/cizinci-pocet-cizincu>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. 2018. *R303 Zaměstnanost cizinců podle státního občanství v letech 2004 - 2011 a 2015 - 2017 (stav k 31. 12.)* [online]. Praha: Český statistický úřad, 16. listopadu 2018. [cit. 2019-02-06]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11292/27323903/c03R303_2017.xlsx/82f85d47-4ece-4d90-902e-632d4afe7190?version=1.0.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Nedatováno. *R07 Cizinci s pobytem nad 12 měsíců podle státního občanství v letech 2008 - 2017 (k 31. 12.)* [online]. Praha: Český statistický úřad, nedatováno. [cit. 2019-02-06]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11292/27320905/c01R07_2017.pdf/24ad2ce0-e1ae-4c91-b50b-ada59c346af6?version=1.0.

ČTK. 2018. *Evropská komise zhoršila výhled české ekonomiky i kvůli nedostatku pracovníků. Růst zpomalí v eurozóně i celé EU* [online]. *Hospodářské noviny*, 12. července 2018. [cit. 2019-02-03]. Dostupné z: <https://byznys.ihned.cz/c1-66191280-evropska-komise-zhorsila-vyhled-ceske-ekonomiky-i-kvuli-nedostatku-pracovniku-rust-zpomali-v-eurozone-i-cele-eu>.

DRBOHLAV, Dušan. 2003. *Immigration and the Czech Republic (with a Special Focus on the Foreign Labor Force)*. *International Migration Review*, 2003, roč. 37, č. 1, s. 194-224. ISSN 0197-9183.

DRBOHLAV, Dušan. 2004. *Migration Trends in Selected Applicant Countries: Volume II – The Czech Republic The Times They Are A-Changin*. Vienna: International Organization for Migration, 2004. vii, 136 s. ISBN 92-9068-182-9.

DRBOHLAV, Dušan. 2010. *Migrace a (i)migranti v Česku: kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. 207 s. Studie. ISBN 978-80-7419-039-1.

DRBOHLAV, Dušan, LUPTÁK, Milan, JANSKÁ, Eva a Jaroslava BOHUSLAVOVÁ. 2001. *Ruská komunita v České republice (Výsledky dotazníkového šetření)* [online]. *Cizinci v České republice*, 2001. Dostupné z: http://aa.ecn.cz/img_upload/9e9f2072be82f3d69e3265f41fe9f28e/Rusov__Drbohlav.pdf.

DRBOHLAV, Dušan., JANSKÁ, Eva a Pavla ŠELEPOVÁ. 1999. Ukrajinská komunita v České republice (Výsledky dotazníkového šetření) [online]. Cizinci v České republice, 1999. Dostupné z: http://cizinci.cz/repository/2277/file/ukrajinska_komunita.pdf.

HUNTINGTON, Samuel P. 2001. Střet civilizací: boj kultur a proměna světového řádu. V Praze: Rybka Publishers, 2001. v, 447 s. ISBN 80-86182-49-5.

JANÁČKOVÁ, Stanislava, Jan SKOPEČEK, Martin SLANÝ, et al. 2016. Masová imigrace: záchrana, nebo zkáza Evropy?. Praha: Institut Václava Klause, 2016. 221 s. Publikace. ISBN 978-80-7542-007-7.

KABELEOVÁ, Hana. 2004. Vliv mezinárodní migrace na české hospodářství [online]. Migraceonline.cz, 20. února 2004. [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: <https://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/vliv-mezinarodni-migrace-na-ceske-hospodarstvi>.

KOKAISL, Petr, Sandra KREISSLOVÁ, Andrea ŠTOLFOVÁ, Jana ZYCHOVÁ a Pavla FAJFRLÍKOVÁ. 2015. Po stopách Němců ve východní Evropě: Česká republika, Slovensko, Maďarsko, Polsko, Rumunsko, bývalá Jugoslávie a Ukrajina. Praha: Nostalgie, 2015. 322 s. Pestrá Evropa. ISBN 978-80-906207-1-1.

Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT>.

KOZEL, Roman. 2006. Moderní marketingový výzkum: nové trendy, kvantitativní a kvalitativní metody a techniky, průběh a organizace, aplikace v praxi, přínosy a možnosti. Praha: Grada, 2006. 277 s. Expert. ISBN 80-247-0966-X.

KŘÍŽKOVÁ, Martina. 2007. Cizinci, našinci a média: mediální analýzy. Praha: Multikulturní centrum ve spolupráci s UNHCR, 2007. 106 s. ISBN 978-80-239-8475-0.

KUCHAŘ, Pavel. 2007. Trh práce: sociologická analýza. V Praze: Karolinum, 2007. 183 s. ISBN 978-80-246-1383-3.

LEIKEN, Robert S. Europe's Angry Muslims. Foreign Affairs, 2005, roč. 84, č. 4, s. 120-135. ISSN 0015-7120.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. 2018a. Vstup cizinců na trh práce v ČR [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 19. listopadu 2018. [cit. 2019-02-06]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zz_zamest_cizincu/zz_moznosti.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. 2018b. Zaměstnávání cizinců v rámci uzavřených mezinárodních smluv [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 20. prosince 2018. [cit. 2019-02-06]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zz_mezinar_smlouvy.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. 2017. Integrace cizinců na území ČR [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 17. ledna 2017. [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx>.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. 2015. Aktualizovaná „Koncepte integrace cizinců – Ve vzájemném respektu“ [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 28. prosince 2015. [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: http://cizinci.cz/repository/2154/file/Aktualizovana%20KIC%20a%20Postup_2016.pdf.

NIEDERMEIEROVÁ, Jana. 2016. Třetina firem nemůže najít lidi, příští rok se situace ještě zhorší. Zaměstnanci chybí v průmyslu a logistice [online]. Hospodářské noviny, 19. prosince 2016. [cit. 2019-02-03]. Dostupné z: <https://archiv.ihned.cz/c1-65560430-tretina-firem-nemuze-najit-lidi-pristi-rok-se-situace-zhorsi>.

NOVINKY.CZ. 2019. Migranti v Rakousku mají mnohem nižší vzdělání, než úřady myslely, ukázala studie [online]. Novinky.cz, 7. ledna 2019. [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/493757-migranti-v-rakousku-maji-mnohem-nizsi-vzdelani-nez-urady-myslely-ukazala-studie.html>.

NOVINKY.CZ, ČTK. Víc než desetina zaměstnanců v Česku jsou cizinci [online]. Novinky.cz, ČTK, 10. ledna 2019. [cit. 2019-02-06]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/ekonomika/494120-vic-nez-desetina-zamestnancu-v-cesku-jsou-cizinci.html>.

PATRIA FINANCE. 2018. Japonsku chybí pracovníci, před cizinci upřednostňuje roboty [online]. [cit. 2019-02-03]. Kurzy.cz, 13. března 2018. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/zpravy/448716-japonsku-chybi-pracovnici-pred-cizinci-uprednostnuje-roboty/>.

PRÁVO. 2015. Vídeňské islámské školky vedou děti k izolaci, tvrdí analýza [online]. Novinky.cz, 14. prosince 2015. [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/389135-videnske-islamske-skolky-vedou-deti-k-izolaci-tvrdi-analyza.html>.

STÁDNÍK, Jaroslav. 2010. Oznamovací a evidenční povinnost zaměstnavatelů zaměstnávající zaměstnance ze zahraničí. Práce a mzda, 2010, roč. 58, č. 11, s. 52-56. ISSN 0032-6208.

ŠTEFKO, Martin a Kristina KOLDINSKÁ. 2013. Sociální práva cizinců. V Praze: C. H. Beck, 2013. xvii, 285 s. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-464-3.

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. Usnesení vlády České republiky ze dne 11. prosince 2000 č. 1266, o realizaci Zásad koncepce integrace cizinců na území České republiky a o návrhu Koncepce integrace cizinců na území České republiky. Dostupné z: https://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/92EB0C1957A6DAECC12571B600709317.

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. Usnesení Vlády České republiky ze dne 18. ledna 2016 č. 26 o aktualizované Koncepci integrace cizinců - Ve vzájemném respektu a o Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců v roce 2016. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/VPRAA6HAAK43>.